

Силабус курсу Системи екологічного менеджменту

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Освітньо-професійна програма

«Екологічна безпека та охорона навколишнього середовища»

Рік навчання: IV

Семестр: VII

Кількість кредитів: 5

Мова викладання: українська

Керівник курсу

ППП

к. е. н., ст. викл. Бицюра Леонід Олексійович

Контактна інформація ternopil.lb@gmail.com, +380677985557

Опис дисципліни

Метою викладання дисципліни «Системи екологічного менеджменту» є набуття здобувачами освіти наукових принципів управління у галузі охорони навколишнього середовища, одержання необхідних практичних навичок щодо організації й провадження ефективного екологічного управління в організаціях.

Структура курсу

Години (лек. / практ.)	Тема	Результати навчання
2 / 2	Тема 1. Теоретичні основи менеджменту.	ознайомитися з основними теоріями менеджменту, вивчити його функції, закони і принципи
2 / 2	Тема 2. Організації як об'єкти управління.	зрозуміти зміст організації як об'єкта управління, вивчити їх класифікацію і їх характеристики
4 / 2	Тема 3. Теоретичні основи екологічного менеджменту.	ознайомитися з екологічними підходами до менеджменту організацій
4 / 2	Тема 4. Система стандартів серії ISO 14000.	ознайомитися з системою чинних міжнародних стандартів в галузі екологічного менеджменту
4 / 2	Тема 5. ISO 14001:2015. Системи екологічного менеджменту. Сфера застосування. Нормативні посилання. Терміни та визначення понять.	ознайомитися зі сферою застосування стандартів серії ISO 14000, нормативною базою екологічного менеджменту, головними термінами і категоріями
4 / 2	Тема 6. ISO 14001:2015. Системи екологічного менеджменту. Середовище організації.	вивчити середовище організації, умови, в яких вона функціонує, вміти встановлювати галузі застосування системи екологічного менеджменту
4 / 2	Тема 7. ISO 14001:2015. Системи екологічного менеджменту. Лідерство та прихильність.	зрозуміти роль керівництва у формуванні екологічної політики організації, навчитися інтегрувати вимоги системи екологічного менеджменту у бізнес-процеси організації
4 / 4	Тема 8. ISO 14001:2015. Системи екологічного менеджменту. Планування: дії стосовно ризиків і можливостей.	розуміти зміст ризиків, можливостей та екологічних аспектів розвитку організації
4 / 4	Тема 9. ISO 14001:2015. Системи екологічного менеджменту. Планування: екологічні цілі та планування дій щодо їх досягнення.	вміти формувати екологічні цілі організації на різних рівнях, ідентифікувати рівень значущості екологічних аспектів, узгоджувати цілі розвитку з екологічною політикою
4 / 4	Тема 10. ISO 14001:2015. Системи екологічного менеджменту. Підтримання системи управління.	вміти оцінювати рівень ресурсного забезпечення системи екологічного менеджменту організації

4 / 4	Тема 11. ISO 14001:2015. Системи екологічного менеджменту. Діяльність та її оцінювання.	навчитися оцінювати діяльність організації з точки зору її впливу на довкілля, враховувати майбутній життєвий цикл продукту (послуги) та їх екологічних вимог в процесах проектування та розробки продукції або послуги
4 / 2	Тема 12. ISO 14001:2015. Системи екологічного менеджменту. Внутрішній аудит і поліпшування.	ознайомитися з процедурами внутрішнього аудиту організації, навчитися складати його програму, здійснювати дії щодо покращення організації та проведення коригувальних заходів
4 / 4	Тема 13. Методологічні основи здійснення екоаудиту.	вивчити методологічні основи і принципи здійснення екологічного аудиту
4 / 3	Тема 14. Організація та проведення екологічного аудиту в організації.	ознайомитися з послідовністю проведення екологічного аудиту організації, навчитися визначати межі і обсяг екологічного аудиту, збирати інформацію та складати звіт про екологічний аудит

Література

1. Закон України «Про екологічний аудит» від 24.06.2004 № 1862-IV.
2. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 № 1264-XII.
3. ДСТУ ISO 14001:2015 Системи екологічного управління. Вимоги та настанови щодо застосування.
4. ДСТУ ISO 14004:2016 Системи екологічного управління. Загальні настанови щодо запровадження
5. ДСТУ ISO 14005:2015 Системи екологічного управління. Настанови щодо поетапного запровадження системи екологічного управління, використовуючи оцінювання екологічних характеристик.
6. ДСТУ ISO 14006:2013 Системи екологічного управління. Настанови щодо запровадження екологічного проектування
7. ДСТУ ISO 14015:2005 Екологічне управління. Екологічне оцінювання ділянок та організацій
8. ДСТУ ISO 14020:2003 Екологічні маркування та декларації. Загальні принципи
9. ДСТУ ISO 14026:2018 Екологічні маркування та декларації. Принципи, вимоги та настанови стосовно обмінювання інформацією щодо впливу діяльності людини на довкілля
10. ДСТУ ISO 14031:2016 Екологічне управління. Оцінювання екологічної дієвості. Настанови
11. ДСТУ ISO 14040:2013 Екологічне управління. Оцінювання життєвого циклу. Принципи та структура
12. Екологічний менеджмент і аудит: навч.-метод. комплекс з навч. дисципліни для студентів 1-го курсу ОС «Магістр», спеціальності «101 Екологія», освітня програма «Екологія та охорона навколишнього середовища» / уклад.: М. В. Газуда. Ужгород: Ужгородський національний університет, 2018. 40 с.
13. Основи менеджменту: Конспект лекцій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійної програми «Менеджмент і бізнес-адміністрування» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; укладачі: Т.В. Лазоренко, С.О. Пермінова.– Електронні текстові дані (1 файл: 560 КБ). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2021.166 с.
14. Сапко О. Ю. Система екологічного управління: конспект лекцій. Одеса, Одеський державний екологічний університет, 2020. 103 с.
15. Системи екологічного управління: сучасні тенденції та міжнародні стандарти. Посібник / С. В. Берзіна, І. І. Яреськовська та ін. – К: Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. – 134 с.
16. Хом'як О.А. «Екологічний менеджмент і аудит підприємств аграрного сектору»: навчальний посібник для студентів екологічного факультету за кредитно-трансферною накопичувальною системою організації освітнього процесу / О. А. Хом'як, Н. Є. Гриневич, Н. М. Присяжнюк, Ю.В. Куновський, О.Р. Михальський. – Біла Церква, 2018. – 88 с.

Політика оцінювання

У процесі вивчення дисципліни використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування, тестування; презентації результатів виконаних завдань; оцінювання результатів модульної контрольної роботи; оцінювання комплексного практичного індивідуального завдання; оцінювання результатів самостійної роботи студентів; інші види індивідуальних і групових завдань; екзамен.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції інституту за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції інституту.

Оцінювання

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Системи екологічного менеджменту» визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КПІЗ, тренінг)	Заліковий модуль 4 (екзамен)
20%	20%	20%	40%
1. Опитування (тестування) на заняттях: 7 тем по 5 балів – мах 35 балів. 2. Письмова робота – мах 65 балів.	1. Усне опитування (тестування) на заняттях: 7 тем по 5 балів – мах 35 балів. 2. Письмова робота – мах 65 балів.	1. Підготовка КПІЗ – мах 40 балів. 2. Захист КПІЗ – мах 40 балів. 3. Участь у тренінгах – мах 20 балів.	1. Тестові завдання (10 тестів по 2 бали) – мах 20 балів. 2. Теоретичні питання (1) – мах 20 балів. 3. Практичні завдання (2) – мах 60 балів.

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)